

# L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1851 ————— Any XXXVI

BARCELONA, 19 DE JUNY DE 1914



PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

## ÚLTIMA HORA

*Algeciras-14-6,22 tarde—" Gallo gravísimo—Cogida  
tremenda—Esternón roto—Herida tamaño  
duro sevillano"*



FINIS HISPANIA!

La derrumbosis nacional



## On se comença parlant d'una processó i s'acaba parlant d'una tortuga



A processó de la Barceloneta era'l meu objectiu de cronista. Sembla que és de lo més interessant que en materia de processons se registra a Catalunya.

Ho deu ésser perque, per a veure-la, s'hi acobla tot Barcelona, i el que no disposa d'un balcó, o d'un terrat, no arriba a llucar-la, si previamente, amb un parell d'hores d'anticipació, no s'instal·la a l'acera del carrer entre'l famellam que, dit sigui entre nosaltres, és molt vistós i tentador.

En fi, que'l cronista, que no pot sofrir les empentes, ni té paciència per a esperar més enllà de cinc minuts, diligent emperò, anà a la Barceloneta i no pogué ficar-se en cap carrer ni veure la processó.

Hem sabut que hi anava una nena vestida de Verge de Montserrat, amb la cara tenyida de fum d'estampa, i això sol és prou per a fer llargues consideracions; però res ens obliga a parlar per boca d'altri.

Amb la canya sense peix, ens trobem enfront de les *cuartillas*, i ens ocupariem de la consternació popular per l'agafada del *Gallo* a Algeciras, si no fos que'l flamenquisme està defés a la nostra ploma per raons de salut, de decència i d'humanitat.

Sortosament, als que gastem mal humor, mai ens manquen temes per a desfogar-nos.

I us parlaré dels que porten un rei al cos.

Aquí li portem tots, encara que'ns diguem republicans. Una exquisida susceptibilitat informa els nostres actes. Tot seguit despreciam profundament. Per això el despreci, avui, està descreditadíssim, de tant que se n'ha abusat. No hem après a sofrir les bromes ni les veres.

Dins el periodisme, on sembla que tindria que existir una mena de pell morta espiritual, per lo avesats que estem a pegar i a rebre, és precisament on manca més tolerancia. Som tan sensibles que l'aire d'una mampara ens encostipa, però no'ns dóna la gana d'estornudar per por d'engreixar la mampara.

Ningú és ningú. Això no vol dir que al ningú que'ns toca un fil de la nostra roba no li portem votada per sempre i no li tornem la pilota a la primera ocasió propícia. La venjança ha deixat d'ésser un menjar dels déus per a devenir menjar de periodistes. Però les nostres venjances són amb sordina, pretenciosament olímpiques.

D'aquí pervé una costum xocant. Al respondre a una al·lusió que'ns molesta, al tornar una estocada que'ns ha esguerrinxat, al destruir una imputació o aclarir un erro, sol fer-se sense nomenar el lloc d'origen ni la mà que'ns embesteix.

Així solem llegir respostes emboçades que comencen d'aquesta manera: «*Un diario de la noche...*». «*Un semanario satírico...*». «*Un colega informativo...*». «*Un periódico republicano...*», etc., com si els diaris no fossin batejats i els redactors i col·laboradors tampoc, car lo mateix que's prescindeix de les capçaleres se prescindeix de les signatures.

L'urc no vol concedir beligerancia, però l'urc se desment tot seguit donant-se per entès i per ofès de la més petita fiblada. Això no és obstacle per a que'ns queixem de la covardia de l'anònim, si l'atac ve sense cèdula.

No'ns hem adonat de la ridicolesa que això significa? Tothom és un indocumentat, quan censura; tothom té una personalitat reconeguda com a eminent, quan alaba.

L'almogavaria existeix encara reconcentrada en nosaltres baix l'aspecte d'un fàcil enrabiament.

Es probat que'l nostre amic i company *Letta* ha estat a punt de finir els seus preciosos dies a les mans irades d'un industrial, i tot per una broma de les seves.

Sabem també que en la ciutat de Barcelona existeix una ditxosa tortuga, en la closca de la qual un esperantista agreujat hi va pintar el nostre nom. El pobre *reptil* ignora encara quina missió venjadora està complint en el domicili del nostre bon detractor, un de tants donats a la protesta, aqueixa protesta característica de les joventuts barcelonines, que en la seva més ignocenta expressió se redueix, ja ho diguerem suara, a una comissió, un segell de goma i un boicot imaginari.

I bé, d'aquestes magreses anímiques en tindriem d'estar lliberts els intel·lectuals i els periodistes.

Si el nostre adversari s'ho mereix, anomenem-lo per a combatre'l, i sinó girem-li l'esquena.

Es ben trist que cada periòdic, segons la política que sosté, faci el vuid a totes les celebritats que no combreguin en la seva capelleta cismàtica; no més manca que en les redaccions, per a ús dels redactors, hi tinguin la corresponent tortuga.

P. BERTRANA



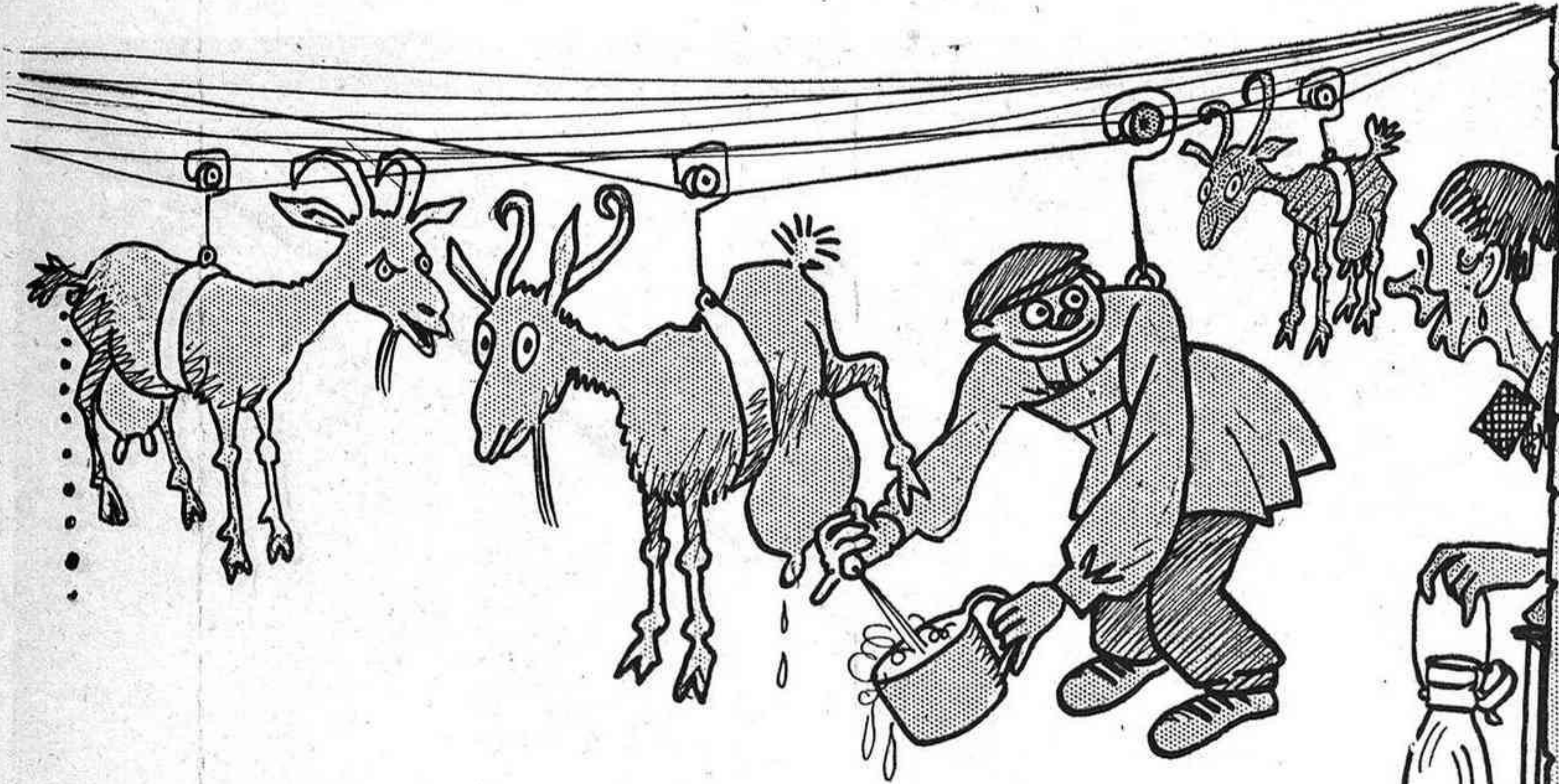
## El Gallo

Quan la nació s'estava embrutint en una polèmica estúpida, sobres si tenia que retirar-se l'exèrcit del Marroc o restar allí a matar moros, i sobres si «Maura, sí!», o «Maura, no!», una ferida en el pit d'un destre s'ha convertit en ferida nacional, que, com picada de pussa rabiosa, ha fet saltar al país.

A la plaça d'Algeciras, aquella Algeciras de la conferencia internacional per arreglar la mar mediterrania, el *Rafael* del toreig, el Fidies que en Veròniques i reboles s'esculpeix a sí mateix i es transforma en estatua policromada i amb adornos d'or i plata, ha sigut agafat per un brau ceg que li ha enfonsat la post del pit.

El Govern, donant-se compte immediatament de l'importancia de la cosa, disposà que'l servei telegràfic fos permanent tota la nit, i que'ls serenos repartissin els *partes*, per a que'ls flamencs de Barcelona, Madrid, Valencia, Sevilla, Corunya, etc., poguessin dormir tranquils i en la completa seguretat de que tenia l'esternó foradat pel mig i les costelles arrencades per la banya de la bestia rabiosa.

La medalla de la *Virgen de la Paloma*, obsequi de



## REFORMA URBANA

D'ara endavant les cabres, perque no interrompin les acerres, aniràn en currioles per dalt dels terrats.

S. M. la Regina Victoria Eugenia, esdevingué bruta de sang de l'hèroe.

Brillant pervindre, el de la tal medalla.

Si el *Gallo* guareix, anirà a parar al coll d'alguna imatge; si per desgracia es moria, el séu lloc fóra en un Museu Nacional, per a'exemple de les futures generacions i com un record gloriós que enorgullís als que hem tingut la sort de viure en aquests temps que ara correm.

No pot deixar de confessar-se que la nació se n'ha sentit, de la burxada; però molt més que ningú, els gitanos, els polítics i els que, com el ferit i en *Lagartijo*, el *Guerra* i el *Machaco*, se deien Rafel.

Els gitanos ho senten perque's diu que'ls hi feia caritat, i això sempre és d'agrair; els polítics perque'ls feia d'amic, i això els ajudava, més de lo que molts creuen, a guanyar unes eleccions. Els Rafels... ah, els Rafels!... aquests se senten germans d'aquest arcàngel de la tauromaquia, i si per malastruga mor, se vestirà de dol, començant per en Campalans.

GRAU



## Del natural

Quan l'Eugeni Pelletan va assegurar que «el món marxa», o estava de molt bon humor o no sabia pas lo que's deia.

No. El món no marxa. Tan papanates és, baix certs aspectes, l'home civilitzat del segle XX com el primitiu habitant de les cavernes. Tan immensa és la credulitat humana avui com en els dies en que Moisès, gran pastor de pobles i excel·lent prestidigitador, albardava als pobres jueus en les pintoresques fondalades del Sinaí.

Que on vaig a parar amb aquest preàmbul tan amenaçador i tan solemne?

No gaire lluny. Al passeig de Colón. En qual passeig, en plè dia, «con luz y taquígrafos», va tenir origen un curiós succés que demostra, com dos i dos fan quatre, que totes les sanes advertencies que sobre'l «negoci» de la cartera, l'història de l'enterro i el cartutxo de perdigons, durant anys i més anys, ha fet la premsa, han sigut completament inútils.

No ho han sentit dir? Per pessets menudes ho han explicat tots els diaris.

A un subjecte—al qui, per delicadeça, anomenarem senyor Palaudaries—va presentar-se-li un marxant desconegut, oferint-li, en calitat de ganga, un brillant magnífic.

No resultava tan gros com el *Gran Mogol*, ni pesava cent trenta sis kilats com el *Regent*, ni tenia la meravellosa transparència del *Koh-i-Noor*, però era una pedra realment superba, digna de figurar en l'anell d'un príncep.

—Quant ne voleu?—va dir-li el senyor Palaudaries.

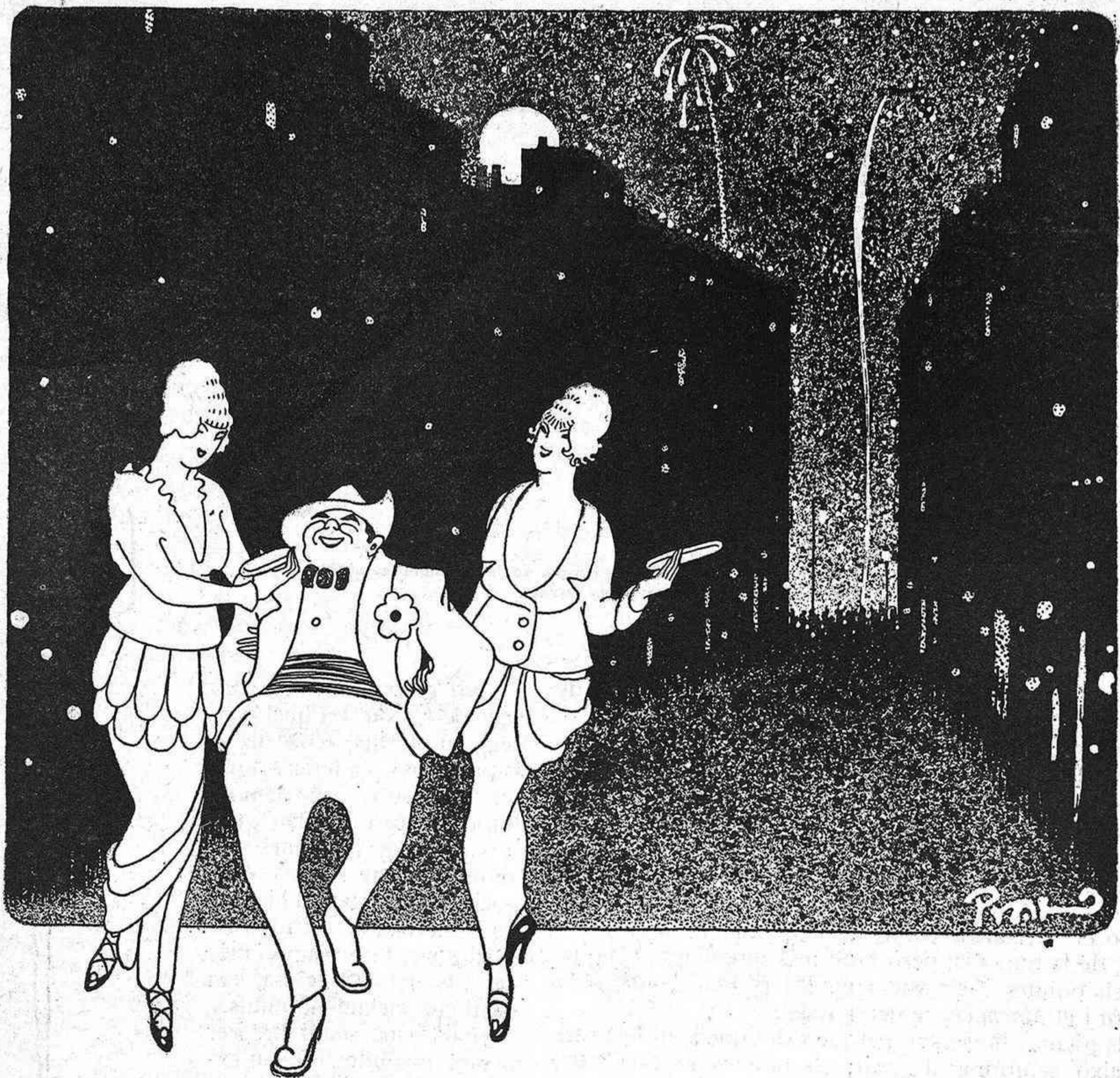
—L'últim, l'últim, perque és vostè, trescentes vuitanta pessetes.

—Ja es bò?

—Com els millors que hagin sortit de Golconda.

—Veiam, anem a fer-lo mirar per un intel·ligent.—

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA



DE VERBENA

—A mi m'agrada la sinceritat, en les dones. No les puc sofrir les coquetes.  
 —Vaja, no diguis, que les coquetes ensucrades, ben bones que són!...

Van entrar en una argenteria. L'amo del establiment examinà la pedra i sense vacil·lació va declarar-la llegítima.

—I el preu són decididament trescentes vuitanta pessetes?— tornà a dir el senyor Palaudaries.

—Ni un xavo menos.—

L'home estava ja casi determinat, però, per a millor assegurar-se, volgué fer una darrera prova.

—Anem a la «Caixa d'Ahorros». A veure, allà, si l'empenyessim, quan ens en donarien.—

Tampoc el tassador de la «Caixa» va tenir que pensar's-hi gaire. El brillant era de superior qualitat i se'n podien molt bé donar siscentes pessetes.

Altre cop al carrer, el senyor Palaudaries s'apressurà a tancar el tracte.

—Hem dit que són...

—Trescentes vuitanta pessetes.

—Doncs queda per mi.—

I aquí va la pedra, aquí van els diners, l'operació va quedar llesta i terminada.

Sol ja, el senyor Palaudaries, cuità a entornar-se'n al

hotel i, com és natural, lo primer que va fer sigué posar-se a contemplar la pedra.

Mes, oh desilusió espantosa!, el brillant que a la mà tenia no era el que ell havia comprat. El desconegut, al entregar-li, li havia fet el *cambiaz*o.

—M'han enganyat!— cridà el senyor Palaudaries.— M'han robat! M'han estafat trescentes vuitanta pessetes!...

I, saltant els esglaons de quatre en quatre, va córrer a explicar a la policia el timo del qual acabava d'ésser víctima.

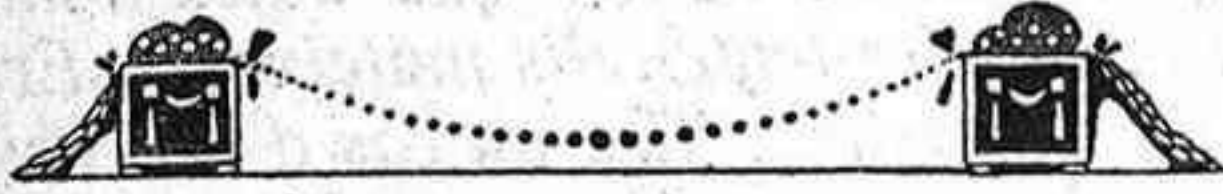
Què va dir-li, el representant de l'autoritat, quan el senyor li hagué donat compte de la seva desventura?...

Jo no ho sé. Però no m'estranyaria gens que, si el pobre senyor va referir-li tota l'història sense oblidar cap detall, li hagués dit:

—Però, home; si a la «Caixa d'Ahorros» acceptaven el brillant per siscentes pessetes, com dimontri s'ha atrevit vostè a comprar-lo per trescentes vuitanta? No ha comprès que la seva «valentia» per força havia d'acabar malament?...

Si el polissón hagués parlat així hauria tingut molta raó. Jo, amb ingenuïtat ho dic, d'un home que tenint comprador d'un objecte per siscentes pessetes, me'l dongués a mi, passavolant desconegut, per trescentes vuitanta, no sé pas què'n pensaria.

A. MARCH



## Del jardí dels humoristes

### L'ÚLTIM SALVATGE

El senyor Pallerols tenia molts quartos, una gran imaginació i bastant temps per a perdre. Era solter, i la seva preferida diversió, llegir llibres de viatges o d'aventures extraordinàries. El seu esperit el duia, tot sovint, a realitzar, idealment, temeraries empreses, com donar la volta al món en vuitanta dies, plantar una bandera al pol nord, o visitar algun poblet salvatge.

—El mal és que ja no'n deuen quedar, de salvatges!— exclamava el nostre home, condolgut.—Fóra d'alguns indis que'l govern dels Estats Units conserva amb gran cura, com si fossin besties rares,... no crec que se'n trobi cap enlloc. Però jo no'm vui morir sense veure'ls!...—

I l'idea de visitar als darrers salvatges esdevenia en ell una obsessió. Fins que, un dia, després de reunir tot el seu capital, va arreglar les maletes i s'embarcà cap als Estats Units. La travesia fou per a ell un mareig continuu. A Nova York un escura-butxaques li va pispar la meitat de la fortuna. Tot un calvari de peripecies, de penalitats i de fadigues va haver de sofrir, el pobre Pallerols, abans d'arribar al llindar del darrer territori dels darrers indis, terme del seu viatge.

Allí feu parada en una miserable barraca desde la qual un yanki, amb molta amabilitat, li indicà el camí que havia de pendre per a topar-se amb els famosos salvatges, tant desitjats.

De bon matí va emprendre la marxa, acompanyat de dos guies, i portant per precaució un revòlver a cada mà.

Al cap d'una hora, o així, de caminar, una ombra estranya es perfilà en l'horitzó; una ombra a dalt de cavall, que s'atancava ràpidament...

—Alerta Joanet!—exclamà el senyor Pallerols.—Ja'n tenim un aquí!

I, convulsivament, aixecà els gatillos dels revòlvers.

L'ombra del cavaller s'anava fent precisa; ja començaven a distingir-se les plomes virolades del seu front. Era un indi salvatge, el que s'apropava vertiginosament. El senyor Pallerols tremolava de joia; però, al mateix temps, les dents li petaven de por.

El salvatge, que ja era a vint passes, aixecà el braç dret i llençà un crit incompreensible. L'intrèpid foraster cregué arribada sa darrera hora. Fugir?... impossible!... Tot lo més que podia fer era defensar la vida matant; i, amb un suprem esforç apuntà els dos revòlvers al home de les plomes.

Aquest, que vegé el moviment, s'aturà en sèc i, baixant de cavall, va dir en anglès correctíssim i amb molta finura al foraster:

—No s'alarmi, senyor... ¿Vol comprar-me alguna postal?... En tinc de molt boniques!...—

Desd'aquell dia, en materia de salvatges, el senyor Pallerols no creu sinó en els d'Europa.

R. REGIS

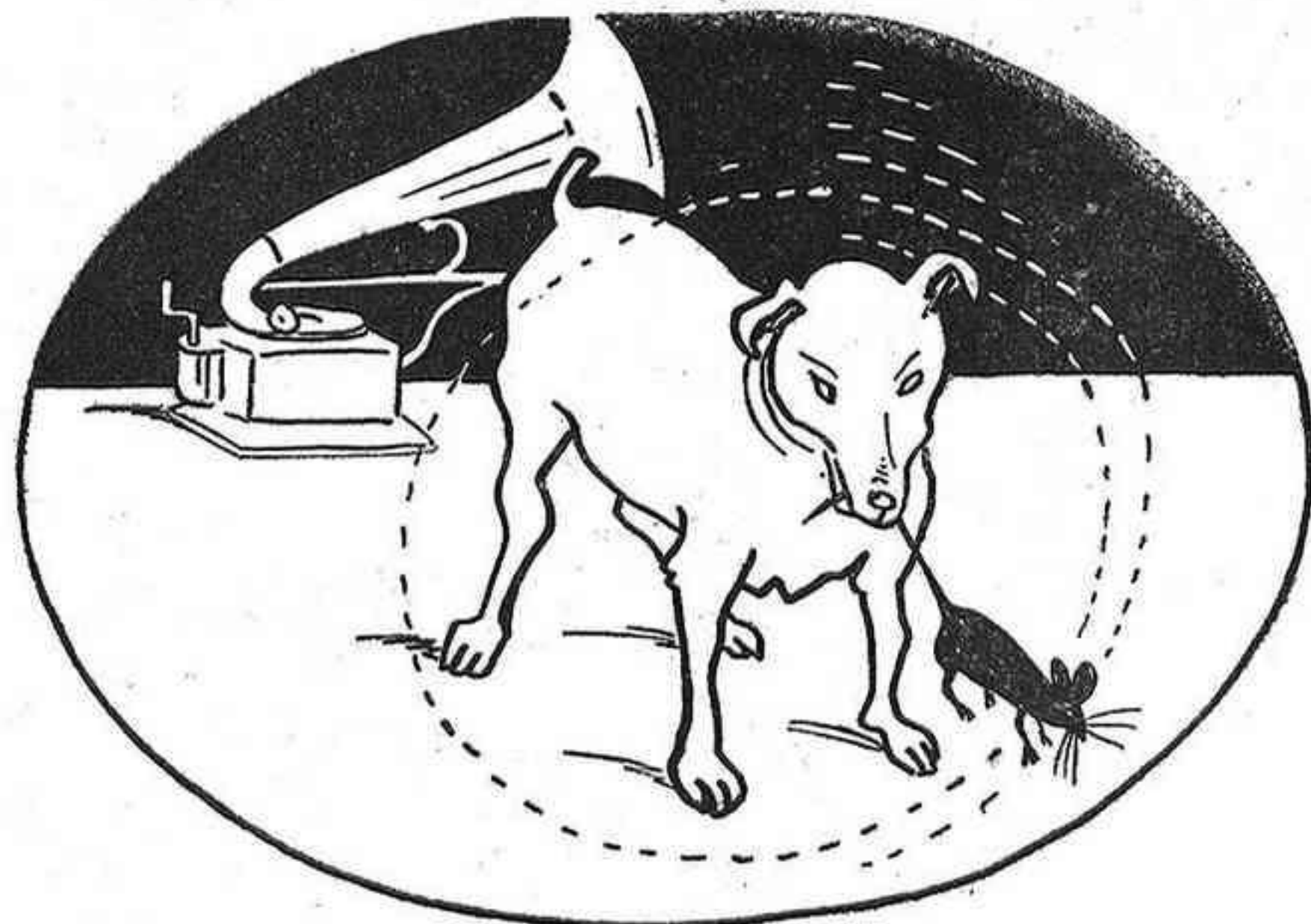
### EL FOX-TERRIER ESPANYOL



—Què diantre hi hà aquí dins, que sento aquests tremolins?



—Ja'n començo a està empipat...  
Veureu si ho sabré aviat!



—Una rata!... Qui ho diria?  
I encara és de sagristia!



# GLOSARI

## COSES DE CASTELLA

### UN BRINDIS I UNA ORELLA

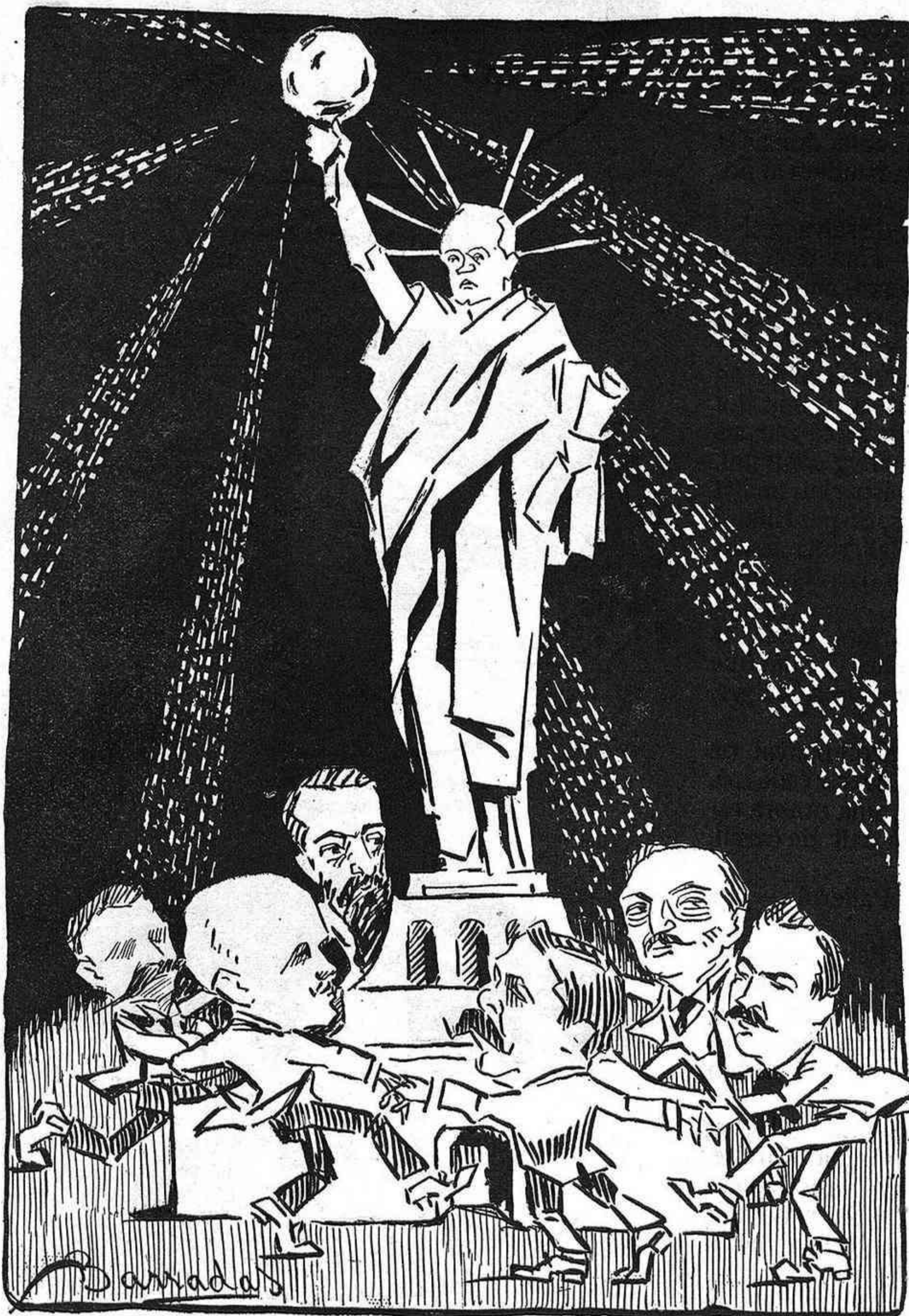
No som pas dels que'ns espanten les corridas de toros. No som dels que prediquem que la gent no hi vagi. Són una borrarxera de sol, de sang i de color, i una borrarxera, de tant en tant, si no és molt noble, tampoc és tan condemnable. Anem als toros amb els amics, ens enlluernem i prou; però sempre, al sortir de la plaça, pensem un moment que hem pecat una estona. Però si l'home peca per voluntat, per inconsciència i enlluernament, ell s'ho

paga a la consciència. De lo que no'ns podem donar compte és de que un pare que sigui conscient hi porti una filla de tres anys, un infant ros com un feix d'espigues, amb els ulls de color de cel, i li deixi brindar un toro, com vàrem veure l'altra tarde que li brindava en Joselito.

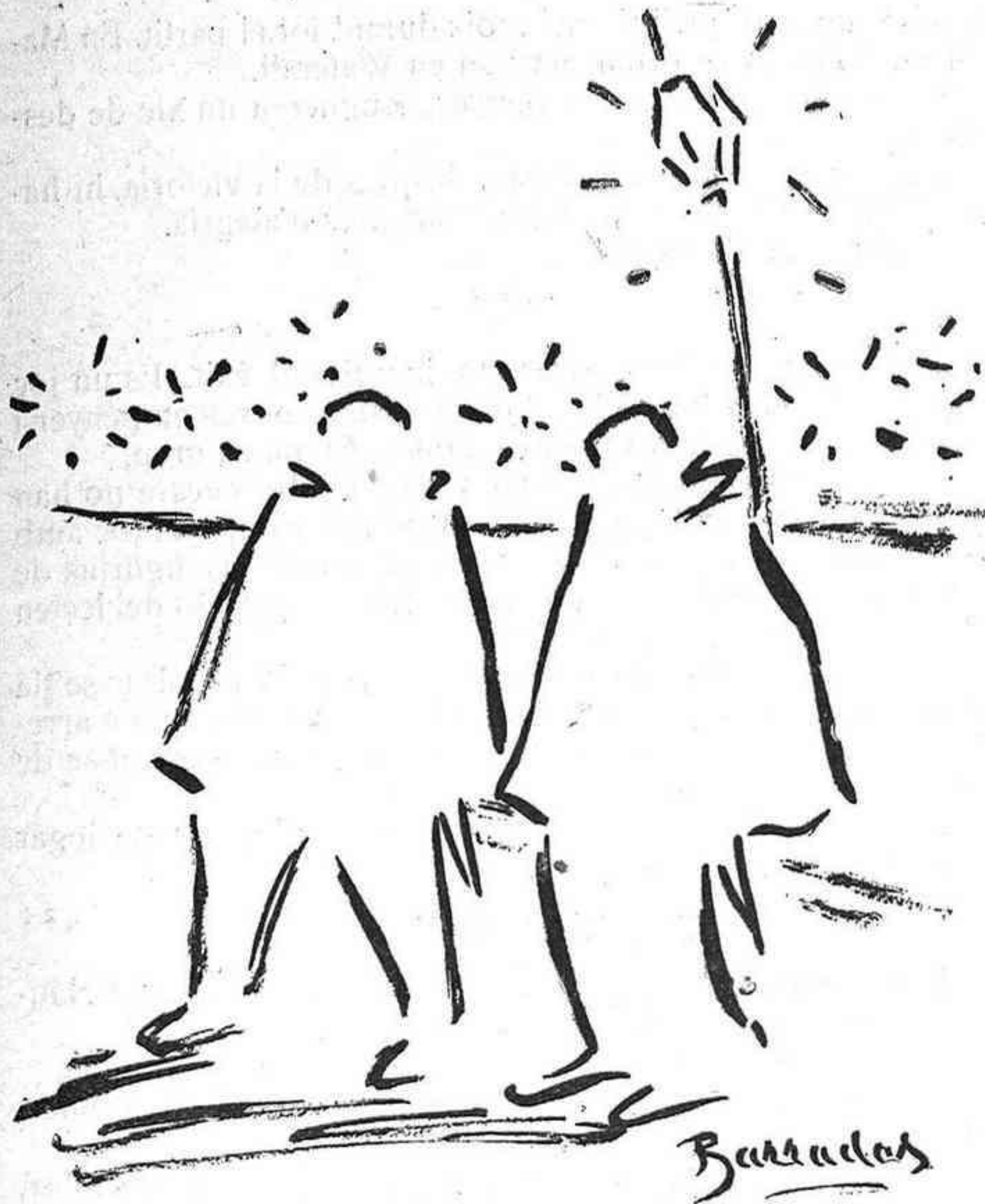
Què devia pensar aquell pare?... Què devien pensar els que ho veien, que quasi ploraven d'emoció?... Li portava per ensenyança?... Li portava perquè's recordés, quan fos gran, de que hi havien homes que duien a morir els cavalls, trepitjant-se les tripes ells mateixos?... Era un exemple que volia donar-li?... Era un cas d'educació patriòtica?... Sabem de pares que duen els fills a veure escanyar condemnats, i an el moment de donar-los-hi l'estreta, donen una bofetada al fill, sens dubte perquè sospiten que un se recorda més d'un revés propi que d'un agarrotament del pròxim. I aquests pares, sia com sia, els hi duen per recordança de lo que'ls ha de servir d'exemple; però d'uu infant als toros an el moment en que s'obren els ulls al gran diorama de la vida, què devia volguer que recordessin?

Sèiem prop de l'infant i ens interessava de mirar-lo. Al moment de brindar-li el toro, el pare va aixecar la nena, com qui aixeca una bandera. El Joselito va brindar i se'n anà on hi havia la fera. Aleshores aquell infant va poguer seguir pas a pas aquella feina que no entenia. De primer va veure la fera que corria per aquella plaça, i que l'anaven a rebre amb un drap, i això va semblar que l'alegrava; després que, d'una revolada, s'apropava a un cavall molt magre i que li clavaven una punxa, i que li eixia sang de l'esquena, i que'l cavall duia els ulls tapats, i que li anaven caient els budells!... i, també va semblar estar contenta. Després, que li anaven clavant una mena de ciris guarnits, i també reia, i també se'n alegrava, i, per fi, que amb un drap vermell feien embestir aquella bestia, i, quan havia ben embestit, me li clavaven una espasa, i la bestia queia per terra. Tot això la feia contenta, i mirava al pare, i mirava al bou, i ho mirava tot, amb el mirar dels infants, ple de grans esveraments, com si li obrissin els ulls a la claror, i tot la feia cridar i la feia riure.

L'única cosa que va espantar-la fou quan observà que tot el públic, alçant-se dret, va treure's el mocador i amb cridoria eixordadora udolava com un condemnat. Tot ho havia suportat, per no dir que tot ho havia entès, menys aquests crits de la gent. No li havia fet por el toro, ni l'espasa, ni els picadors, i, per un instint de criatura, els crits del poble l'havien esverada, com si pressentís que an els toros el perill no és en les arenes, sinó allí on van a mirar-les. Un cop van haver tallat l'orella,



Els homes de l'Exposició



SILUETES NOCTURNES

Vetlladors de l'ordre

vàrem tornar a pensar lo mateix: «Perquè hi han dut aquesta criatura?».

Si l'infant hagués sigut un noi, ho hauriem comprès tot seguit, i hauriem donat la raó al pare. El pare podria dir an el noi: «Et porto aquí perquè aprenguis, que l'únic modo de fer fortuna en la terra on has nascut és barallant-te amb aquest bestiar. Ni essent advocat, ni metge, ni artista, ni savi, ni fins regidor, podràs guanyar tants diners com fent lo que veus fer an aquests homes que mostren les pantorrilles. Si ets pobre, és l'únic medi pel qual pots arribar a ésser ric, i et rebràn per tot, i el poble't voldrà, i el rei et farà pujar per saludar-te, i si tens la sort de que la teva pell sigui una pell de durada, d'aquí a uns quants anys podràs retirar-te i seràs l'idol del teu poble».

Però... una noia?... Perquè devien dur-li?... Perquè, amb el temps, presidís?... Perquè estimés la sang torera?... Perquè fos chula?... Perquè ho semblés?...

Si haguéssim pogut donar un consell al pare, li hauríem dit: «Treieu-la de la plaça. Les festes de sang i de morts no són les més indicades, per a les noies. Val més que's quedin a casa a fer desfiles».

XARAU



LAS AFECCIONES MORALES EN LAS ENFERMEDADES DE LAS VÍSCERAS, NERVIOSAS Y MENTALES, per F. de P. Xercavins.—Amb una mica de retràs, que calificant sincerament d'involuntari, anotem avui l'envió d'aquest follet, consistent en un magnífic discurs llegit per son autor en la «Societat de Psiquiatria i Neurologia». D'una manera clara i amena explica el doctor Xercavins l'importància que tenen les emocions com a causa productora de multitud de malalties i els excel·lents resultats que poden obtenir els metges aixecant i guiant les energies morals del pacient per a la curació de moltes i greus enfermetats del cos i de l'esperit. L'esmentat tema està dividit en tres capítols, dels quals, el primer i el tercer són purament relació de fets pràctics i casos clínics observats per l'autor; i el segon és l'interpretació d'aquells, o sigui l'estudi de les modificacions que experimenta l'organisme desde l'afecció moral fins al trastorn orgànic.

MUSEU D'ART DECORATIU I ARQUEOLÒGIC.—Formant part de les publicacions artístiques que edita l'«Il·lustració Catalana», acaba de donar-se a la llum aquest follet interessantíssim; setanta vuit planes de reproduccions, lo millor que en art de decoració i arqueologia consta en el Museu del Parc de Barcelona. Un àlbum que serveix de guia-catalec per a visitar les sales i que és, ademés, un record artístic digne de guardar-se.

SEPT SCIENCIES



PRINCIPAL.—L'afortunada *Lluvia de hijos* continúa éssent, per al vell teatre del Pla de les Comedies, una plujeta d'espectadors.

Gran èxit de l'eminent Simó-Raso amb *Fortunato*.

Demà, dissabte, estrena de *Papel de estraza*, comedia en dos actes de Miguel Echegaray, les primícies de la qual vol donar l'autor a Barcelona.

I dilluns: gran aconeteixement. Figureu-vos, estimats llegidors, que's tracta de la funció de benefici del genial actor còmic. Obres: *Los hijos del Sol Naciente* i *Las hazañas de Juanito*.

TÍVOLI.—La companyia no és res del altre món, però presenta les obres amb luxe i esplendidesa.

Fins ara les úniques operetes-vaudevilles presentades són les tan conegudes *A ver si cuidas de Amelia* i *Las pildoras de Hércules*.

—Per a avui, divendres, s'anuncia la sarçuela en un acte, estrena a Barcelona, *Serafina la Rubiales* o *Una noche en el Juzgao*, de gran èxit a Madrid.

NOVEDADES.—*La morera de plata*, drama dels senyors Decourcelle i Maurel, obtingué una bona acceptació, gracies a les moltes escenes passionals que enclou i a l'habilitat amb que estàn portades. És d'argument interessant i els personatges tenen la deguda psicologia. La companyia del «Teatro de la Comedia», de Madrid, va jugar-la amb bastanta soltura, distingint-se les senyores Alba i Vargas.

—Avui, divendres, *Hilda Gilder*. Estrena important.

APOLO.—En Josep Santpere s'ha guanyat un altre galó interpretant la comedia sicalíptica *La dona nua*. Aquesta, com les anteriors, és obra a base de trucs i de verdor. Ha agradat

als morenos i cal fer-ho constar. També ha *passat* una joguina del mateix caient titulada *Vaja, prou, noia!* original d'un *chico* de la premsa.

=Ahir, dijous, degué tenir lloc el benefici japonès del popular actor còmic Josep Santpere.

=I per a avui s'anuncia l'estrena del vaudeville en tres actes *De 5 a 7*, un dels més famosos, representat amb èxit a tot arreu.

### TURÓ PARK

Demà, dissabte, a les nou de la nit, inauguració oficial de la temporada. Sorprenents atraccions, entre les quals han de cridar forçosament l'atenció per sa novetat i per sa magnífica instal·lació el sensacional *Water-chute*, de vint metres d'altura, el *Grand Toboggan* amb tapiç *rouland*, el més perfeccionat dels coneguts fins al dia, i el *Grand Carrousel*, el més modern i original, de cabuda cent cinquanta persones.

Es de creure que les noves atraccions del «Turó Park» seràn visitadíssimes, doncs tothom qui les coneix està conforme que són una meravella i que tenen molta més importància que les del *Luna-Park*, de París.



## NOTES DEPORTIVES

### FUT-BOL

El diumenge passat va jugar-se en el camp de l'«Español» el partit de concurs per a la *Copa Catalunya* entre'ls primers equips de l'«Espanya» i el «Barcelona».

De gent no'n vulguin més! Cada club hi tenia els seus entusiastes. Era un dia d'aquells que's fan pressagis abans del joc, pinyes durant el joc i es porten a coll-i-bè als guanyadors després del joc.

El partit, emperò, començà amb una gran serenitat. Cap dels dos contendents s'ho prengué massa a la valenta.

L'«Espanya», contra la seva costum, gastava una certa calma, calma que li va donar mals resultats.

El «Barcelona» pogué refer-se de passades derrotes, sense esmersar aquell joc ràpid i decidit que sols quan lluita amb equips estrangers sol esmersar.

Els de l'«Espanya» arribaven més sovint a la porta d'en Bru, qui, en veritat, tingué molta més feina que en Puig; però en canvi aquest tingué més disgustos.

En la primera part, en Peris un, en Bau un altre, —àngel de Déu!— i en Massana el tercer, li entraren tres tantos molt perfiladament tirats. Allà, de la banda del sol, els demòcrates espanyistes estaven silenciosos, i enfront els barcelonistes se miraven amb joia, flairant la victòria.

Després del descans el joc va recomençar més violent.

El «Barcelona» es posà a la defensiva, i el seu contrincant, resoltament, a l'ofensiva, de tal manera que tot seguit hi hagué desperfectes.

En el fut-bol mai se sab qui dona la primera trompada ni qui fa la primera brutícia; lo que's nota és quan el jutge té interès en deixar estomacat als jugadors.

En Santpere semblava talment que vengués àrnica i desfiles, en tanta manera contribuïa amb la seva passivitat als enardiments homicides.

El més perjudicat fou en Reguera, que's va passar deu minuts de convalescència agetut a l'herba.

L'«Espanya», malgrat els seus esforços, sols aconseguí un tanto, de resultes d'una *corner* molt ben tirada.

Els jugadors del «Barcelona» que més se distingiren foren en Massana, qui va demostrar que, quan vol, té gènit, i fins mal gènit; en Bru, que va parar un penalt d'en Casellas, que és com parar un llamp; l'Amecha, que torna a ésser l'Amecha, i en Ponsà, valent i serè, com pocs mitjos hi hagin; un xicot de totes prendes. En Peris, en Morales, l'Alcántara i en Bau entenent-se molt. En Reguera sembla que des del principi

va rebre un cop que'l tingué moix durant tot el partit. En Mallorca no'ns va recordar gens an en Waterall.

Els de l'«Espanya», tots plegats, estigueren un xic de desgracia.

En el camp del «Barcelona», després de la victòria, hi hagué *hurras*, aplaudiments i grans mostres d'alegría.

Que per molts anys.

\*\*\*

Els equips de senyoretetes no han tingut èxit. És un joc massa mascle, el fut-bol!... S'ha de saber caure, empènyer i córrer, i això, per a les nostres dones, és massa greu.

Les jogadores del «Spanish Girls' Club» encara no han après a caminar amb pantalons, i van pel camp del joc amb aquells moviments de choristes de sarçuela—els figurins de la casa Planas i Sibecas ajuden a l'il·lusió—que tant del·lecten precisament per la seva blanura.

Quan van per terra lo primer que fan és espolsar-se la roba, i quan la pilota les hi toca el cap s'aturen per a arreglar-se el cabell, i això tenien que preveure-ho, tractant-se de senyoretetes espanyoles, els seus entrenadors.

Ademés, ens sembla que moltes d'elles ni ganes de jugar a fut-bol tenen. I es comprèn.

### SETMANA NAÚTICA

El segon dia de regates, organitzades pel «Real Club Náutico», no va resultar tan vistós com el primer.

No obstant, la concurrència fou nombrosa i distingida.

Guanyaren, en la primera serie, el iat «Giraldilla», primer; «Alicante», segon, i King Koal II», tercer.

En la segona serie arribaren per l'ordre següent: «Rasiola», del Club Náutic de Valencia, i després «Asphodel» i «Apache».



## NOTES D'ART

### SALÓ PARÉS

Per manca d'espai no poguerem ocupar-nos, en el número passat, de l'exposició d'algunes de les obres de la coneguda artista na Lluisa Vidal.

Certament, l'exposició de referencia no ha vingut pas a portar un valor nou en nostre actual desvetllament artístic; però en canvi ens ha fet conèixer una labor apreciable i discretíssima.

En l'obra de na Lluisa Vidal se destaca, de bell anduvi, una facilitat extraordinària. Es comprèn que això no és prou per a satisfer les exigències dels refinats, mes com sigui que revela un estudi constant i una voluntat ferma, cal lloar sense reserves a la senyoreta Vidal.

En conjunt, les teles exposades se ressenten de superficialitat de concepte i de factura.

Indubtablement, l'artista no's proposa dir-nos res trascendental, però tampoc apura les seves facultats per a resoldre les visions que l'han inspirada.

En resum, l'exposició de can Parés revela l'agilitat de l'il·lustradora i no pas el neguit de l'artista que's proposa enfondir en l'ànima de les coses.

De totes maneres, na Lluisa Vidal té sobrades facultats per a merèixer un lloc entre'ls artistes que honoren la nostra terra.

### FAIANÇ CATALÀ

L'exposició de l'Esteve Monegal és una nova mostra del renovellament clàssic que s'opera dins la joventut artística catalana.

L'escultura d'en Monegal, sobria i harmònica, és treballada sense impaciències ni angoixes. Hi resplendeix el bon gust i la serenor d'un esperit equilibrat.





VELLES CONEIXENSES

El senyor Andrade.—*Adiós Jorge!*

En Monegal exposa poques obres, però en cada una hi ha profons estudis i representa llargues hores de lluita, una lluita calmosa, serena, guiada per un propòsit inquebrantable. Per això, aquells marbres senzills i aquells bronzes sense atreviments, palpiten baix la matèria freda i insensible de que està format. La depuració obstinada de l'artista els anima. Sobre tot en la testa senyalada amb el número 1, el treball directe

d'en Monegal sobre'l marbre arriba a infundir-li una exquisida espiritualitat.

També l'escultor se'ns revela en un sentit decoratiu de gran envolada.

La joventut d'en Monegal i la seva conscient orientació ens fan esperar d'ell millors fruïcions encara.



## ELEGÍA

Aquesta era una noia  
d'ulls blaus i cabell ros.  
Li deien Marguerida.

Lluïa un entredós  
i sempre li brotava  
del pit sospiradò  
una cançó aixerida.

Gran cor el qui en cançó  
resol tota la vida!

Fins vora matinada  
conversavem els dos,  
rient amb alegria.

I els llavis eren flòs.

Lleugerament s'obrien.

I reiem dels senyôs  
que, serios, se traïen,  
del pare bondadôs  
que esclava la volia  
i... d'un matí joiôs  
que l'oronell fugia!

Avui que he conegut  
lo que és una carícia  
de dona en joventut,  
de joventut per dintre,  
no sé què s'haurà fet  
l'alegre Marguerida,  
la del parlar distret  
i la riàlla viva.

No sé què s'haurà fet!...

Pot-sê ha caigut marcida.

Entre ella i jo res hi hà  
que d'altra mena ens lliga,  
mes ara, aquest moment,  
Amôr, desitjaría  
com jo em sento content,  
ella es sentís feliça:  
com joestic estimant,  
gaudís la suau delícia  
d'un altre cor amant,  
no més... per el parlar  
d'un temps, sense malícia.

JOSEP M.<sup>a</sup> DE SUCRE



L'«ORFEÓ CATALÀ» A LONDRES

La sufrageta Pankursth. — Senyor Millet, aquí no hi hà  
altre «bon cop de falç» que'l meu!...

# ESQUELLOTS

Amb motiu de la sessió de segona convocatòria, celebrada precisament el dia de Corpus—a l'hora de la processó, vès quines casualitats!—va haver-hi al Consistori un escàndol formidable, com mai s'hagués vist.

Corpus, sí!—deia l'Abadal.

Corpus, no!—cridava en Colominas Maseras.

I mentres tant el públic rebel·lat, en actitud menaçadora, intentava assaltar el lloc dels regidors, veient-se impotents els guardies, l'autoritat per terra...

Quina vergonya pel *corpus* de municipals!

I pel ciri-pasqual Vidal i Valls que presidia l'olla de grills!



El momentani alcalde-florero Vidal i Valls recomana als veïns que guarneixin amb testos les finestres de les cases.

Justa!... Molta boniquesa per fòra, i molt poca higiene per dintre.

Quan els veïns regaràn els testos, el senyor Vidal i Valls podrà passejar-se per les aceres,... ara que no hi passen les cabres.

I, admirat de la florida pensada, podrà exclamar davant dels estrangers que vinguin a visitar l'Exposició:

—Veieu aquests testos?... Doncs tot això ha sortit de la meua testa!

I els estrangers podran comprovar que'ls testos se semblen a les olles.



Diuenge a la tarde tingué lloc, definitivament, l'inauguració oficial de les Escoles de Bosc, en el Parc de Montjuic.

De les targes de convit va esborrar-se una nota que deia: *Se suplica el traje de levita.*

Ara compremem perquè'l ditxós acte oficial fou aplaçat tantes vegades.

Perquè'ls uns s'havien de fer fer la levita...

I els que'n tenien no la volien gastar per a un modest *lunch* a la muntanya.



Els madrilenys han homenatjat dignament a l'eminent compositor català, el mestre Amadeu Vives.

Avui aquest, demà aquell, demà-passat el de més enllà, Madrid va fent justícia als nostres artistes.

Catalunya deu restar-ne agraïda.

Encara que'ls catalans, en aquest punt, estem a tornajorns.

Perquè, en canvi, nosaltres fem la deguda justícia als seus *chulos*, als seus polítics i al seu *género chico*.



Alabat siga Corpus!

A darrera hora se'ns assegura—no sabem amb quins visos fonamentals—que serà alcalde de Barcelona el massa conegut conservador don Guillem de Boladeres.

Ahir la cogida del *Gallo*...

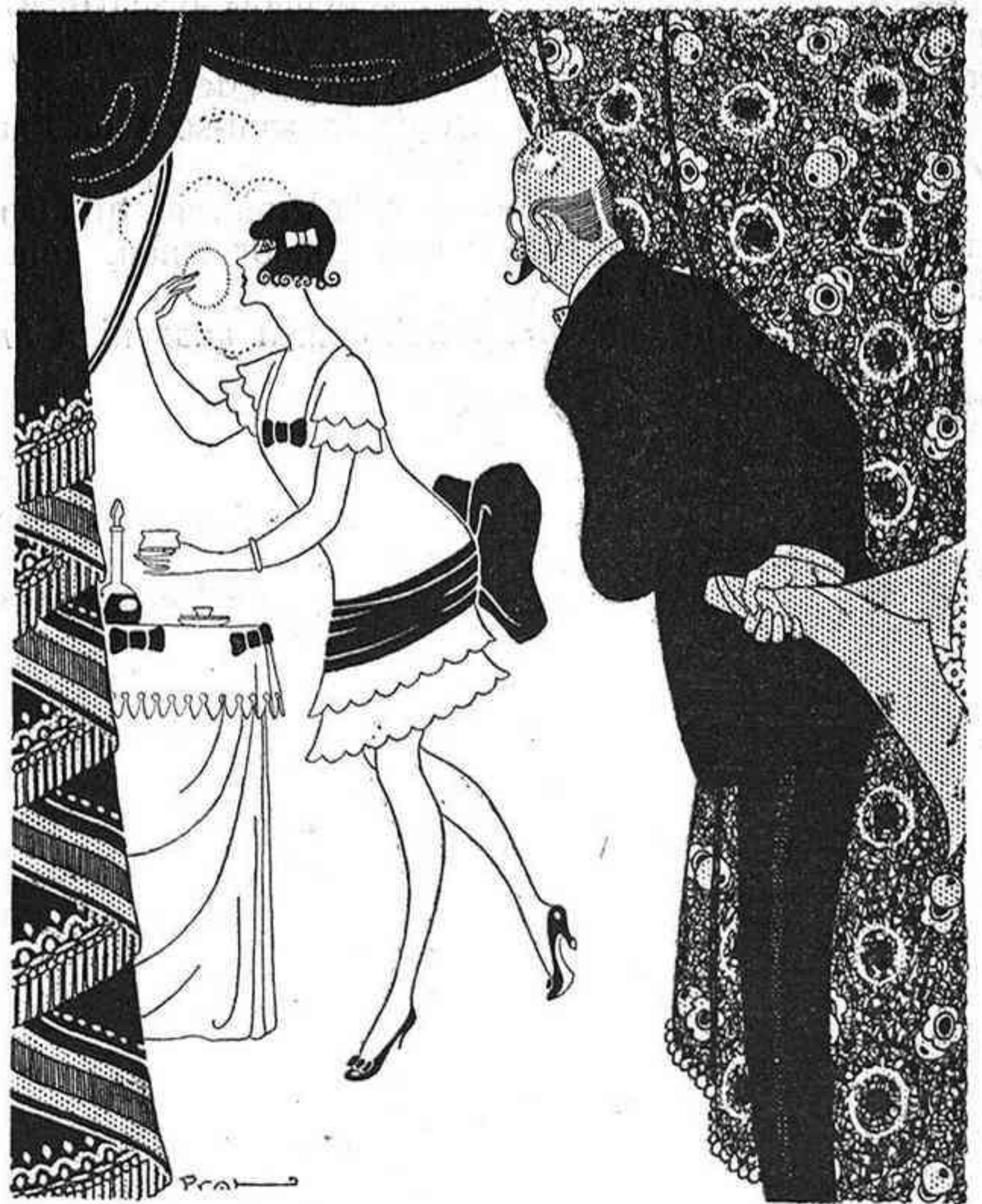
Avui la vara an en *Patilletes*...

Una desgracia mai ve sola!



Llegim en la premsa italiana que's projecten uns grans festivals artístics en l'anfiteatre romà de Verona.

L'espectacle, organitzat per l'eminent tenor Zanatello, con-



BROMISTA DE «CAMERINO»

—Es pot saber de què són aquets polvos que's posa?  
—D'arròs.  
—Amb peix?

sistirà en unes representacions de *Carmen*, amb la particularitat de que la presentació, donades les condicions de l'històric escenari, resultarà grandiosa i originalíssima, poguent-se afirmar que serà la primera vegada que la famosa òpera del mestre Bizet se veurà interpretada amb veritable propietat artística.

La part de protagonista, naturalment, anirà a càrrec de la nostra paisana la genial María Pichot, l'única veritable creadora de *Carmen*.

Vaja, que valdrà la pena de fer un viatget!



Les processons del Corpus, tant aquí com a Madrid, varen resultar bastant mullades.

Menos mal que la moda ha establert ballarugues en les cases senyorials, després del curs.

Els nostres carcundes aristòcrates no'n tenen prou amb fer ballar els gegants, que, després, han de ballar ells.

Si's posa a ploure, bona pluja!... Aleshores comença la bacanal an els salons.

I així el mullader resulta passador: fins agradable.



El policia Tressols ha deixat de prestar els seus serveis, per haver complert l'edat reglamentaria.

Els companys de glories, de fadigues i de *porra*, amb tal motiu, li han ofert un banquet de comiat.

Ja ens sembla sentir les afectuoses paraules del il·lustre *Sherlock* barceloní:

—Gracias, amados compañeros!... Esto ya pasa de jubilación... Esto ya cuasi es un jubileyo!



La Junta de Protecció a l'infancia demana al senyor Alcalde i al senyor Governador que, per a evitar desgracies, no permetin a les criatures agafar-se al darrera dels cotxes.

La súplica ens sembla una ironia, tractant-se d'unes autoritats de tan senyalada representació.

Considerin, senyors membres de la Protecció, que tant el senyor Alcalde com el senyor Governador tenen, com les criatures, molta *afició* al cotxe.

I que, quan s'hi «agafen», ja no'l deixen anar ni a *tiros!*

Gran èxit de l'«Orfeó Català» a París. Tan gran com el que obtindrà, segurament, a Londres.

Mentres els francesos i els anglesos s'entusiasmen amb les

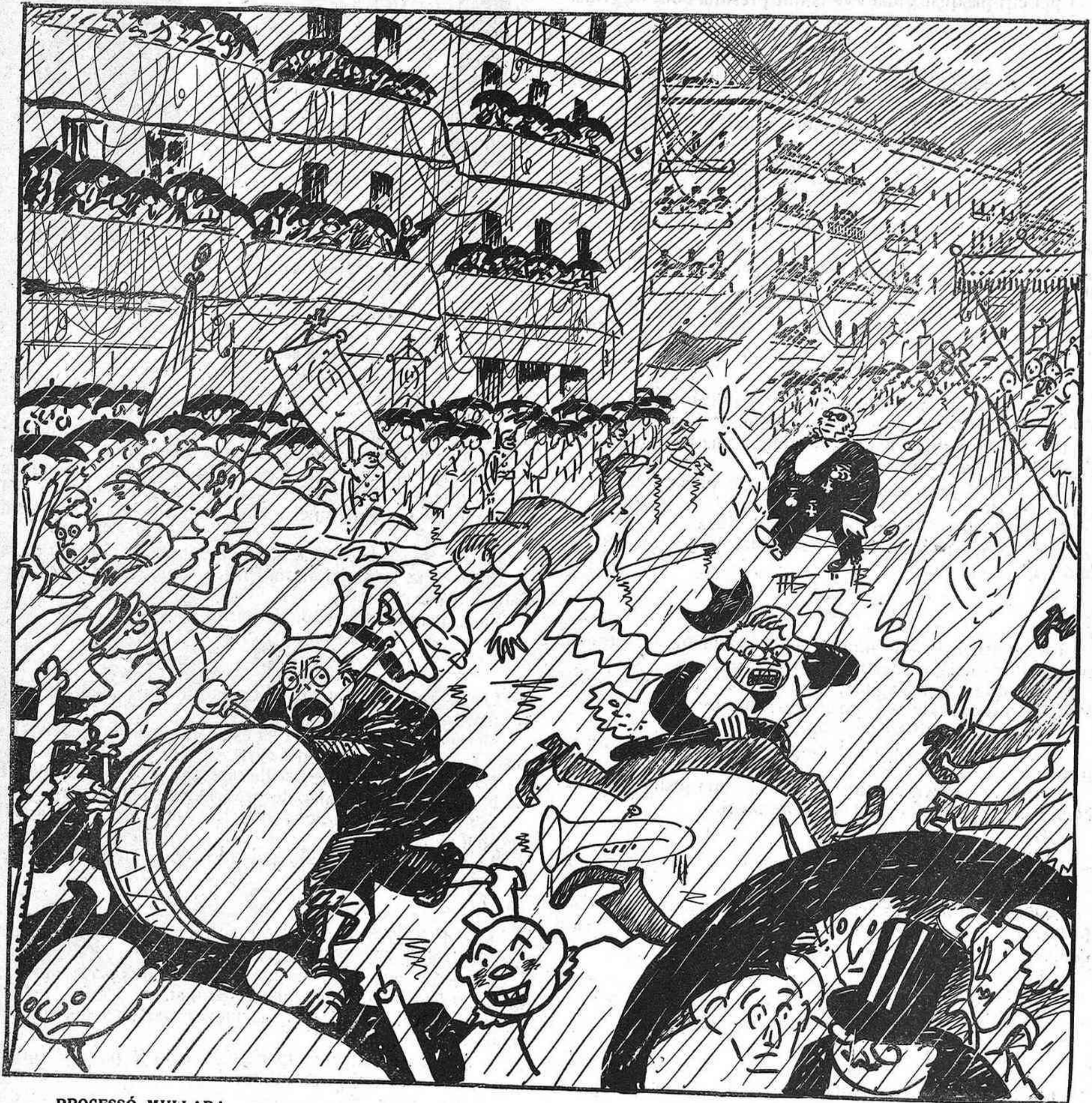
nostres glories artístiques, aquí, els espanyols ens arrenquem els cabells per una *cogida* més o menys aparatosa i de més o menys funestes conseqüències.

En alguna cosa ens havem de distingir dels pobles europeus.

Vegin lo que'ns diu el senyor Alard, crític musical d'*El Diluvio*:

«El ridículo semanario *d'en Lopas* está enfadado porque elogió al trío Soler. Aconsejo a los señores del papel *per embolicar cigrons* que no se metan en camisas de once varas, pues el escribir bajo la influencia del jefe de la escuela *Espifiatti* puede ocasionarles algún disgustillo.

»Y basta por hoy.»



PROCESSÓ MULLADA

El senyor Esteve, ferm, impertorbable, desafiant els elements.

No està mal xafat!

Es pulcre, discret i xistós. Llàstima que no demostrí que'l nostre cronista encarregat de les qüestions de solfes no té raó, i que ell no és amic d'en Soler violoncel·lista, i, com aquest, professor de l'Escola Municipal de Música.

Aleshores sí, que'ns convenceria.

Ara, amb allò del *disgustillo*, ens fa posar pell de gallina i res més.

Per Déu, senyor *Alarb*, no ho faci, que no hi tornarem mai més!



Ha mort el *Cu-Cut!* apòcrif.

Sempre ens semblà que no faria gaires anys.

S'endevinava que, amb el pretext d'afalagar els sentiments regionalistes i aspirant a ésser el regosig dominical de clergues i majordones, l'únic propòsit que'l sostenia era'l negoci.

Molt sovint, a través dels gravats i de la prosa, es transparentava l'escepticisme.

Bona diferència hi havia amb l'antic *Cu-Cut!* d'en *Baguñà*.

Aquell responia a una necessitat, i estava fet amb cura, i amb cert entusiasme.

El d'ara no.

Que la terra li sigui lleugera.



Entre amigues:

—Mira si el detesto, an aquest xicot, que fins m'alegraria que li passés alguna gran desgracia.

—Això rai, dona... Casa-t'hi!



## ACUDITS

En el taller d'un pintor.

L'AMIC DE L'ARTISTA.—Ja no hi deu faltar res an aquest quadro, oi?

L'ARTISTA.—Sí!... Hi falta lo principal.

—Què?

—Vendre'l.

—

Frasse d'un viatjant que està acostumat a menjar molt malament fóra de casa.

—Existeixen tres classes de peix: peix de mar, peix de riu i peix de... restaurant.

—

Diàleg entre un jove i una noia:

—Ja sé que les dones sabeu soportar el dolor molt millor que'ls homes.

—Qui t'ho ha dit?... un metge?

—No.

—Un psicòleg?

—Tampoc.

—Doncs qui t'ho ha dit?

—Un sabater.

—

Entre autors:

—I què'n faràs dels diners que guanyaràs amb el teu nou llibre *Contra el matrimoni*?

—En compraré un anell de prometatge per a la meua futura.

—

Han trucat. La senyora va a obrir.

—Déu la guard!... Soc l'afinador de pianos.

—Oh, no l'he pas enviat a cercar...

—Ja ho sé, senyora. Són el séus veïns que'm fan venir...

—

Model de conversació espiritual.

Un jove molt tímit intenta relacionar-se amb una ballarina de la qual està bojament enamorat.

—Li agrada el formatge?—li pregunta, per entrar en conversació.



ANIMALÓ AGRAIT

—Més de cent dibuixants s'han recordat de mi, al confeccionar els cartells de l'Amatller. I quina afició que tenen a fer lloros muts!



SENTIMENT PATRIÒTIC

—Desagrait, més que desagrait... Deixar-se ferir greument a Algeciras!... Com si aquí no'n tinguessim, de places de toros!

—No senyor—respón ella.  
Després d'una llarga pausa:  
—I al séu germà, li agrada el formatge?  
—No'n tinc cap de germà  
Després d'una altra pausa:  
—Però, si hagués tingut algun germà, creu que li hauria agradat, el formatge?...

En Rafecas no té res de gelós. La seva dona, per fer-lo enfadar, tot sovint li diu:

—I si un dia rebies una carta anònima en la que't diguessin que jo t'enganyo?

En Rafecas, rient:

—Cartes anònimes?... Quan me n'envien, ni tan sols les obro!



XARADES

I

La Total Prima-dos-tres a Hu-dos-quarta resideix.

R. Campins

II

Aqueixa tres-dos que porto en el vestit de les festes, és feta d'una hu-segona, comprada a Prima-dos-terça.

J. Aubert

ANAGRAMES

I

El total petit d'en Pere, que és un noi bastant total, a l'entrà a la primavera, cada any se posa malalt.

B. Nadal

II

D'un garrofer bastant alt un niu d'aucells jo mirava com un total se menjava ell tot sol una total.

E. Sala

TARGETA

Rafel Riba Tillat  
La Bordeta

Formar amb aquestes lletres, degudament combinades, el títol d'una gatada popular.

V. Rafart Mari

CONVERSA

—Que véns de Mataró, Daniel?  
—No; avui vinc del poble que tu mateix has anomenat.

Margall i Coll, S. en C.

JEROGLÍFICS

I

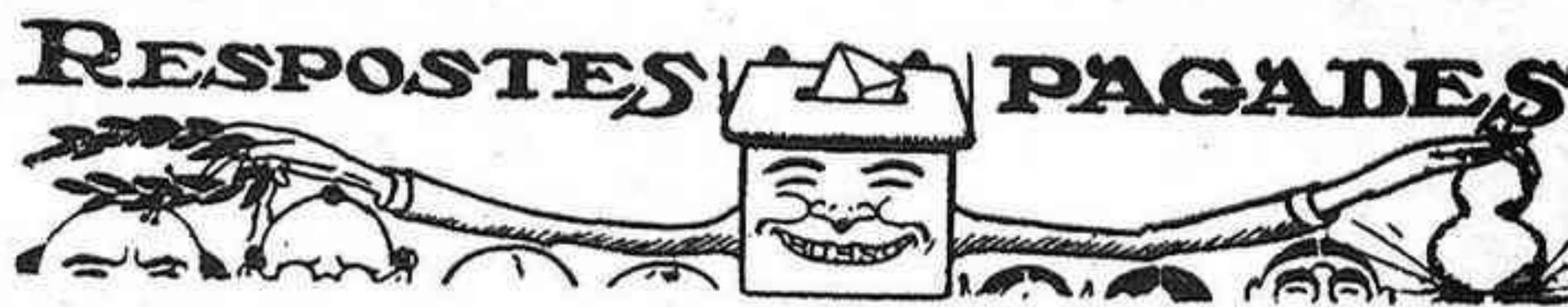
Montjuic  
Riu  
Nota

Lo Freixons de Vilaf.<sup>a</sup>

II

c a  
c

Joan Rocabert



Un tafaner: L'article dels «gegants» ha arribat tard. Anem a dir que, si hagués vingut a temps, tampoc ens hauria servit, perquè no està prou bé.—F. B. Soler: Si s'ha de pendre pel cantó de l'ignocència, no'ns convé; si s'ha d'agafar per la banda de la mala intenció,... tampoc.—Emili Albert: Té poca picardia en el fons, i la forma no mata, de lleugera.—B. Net: Aqueixes solucions no'ns són desconegudes.—Ti-tí: Els cantars no tenen gaire novetat; el dibuix sembla fet del noi de casa.—R. Campins Serra: Rebut, i entra en cartera.—J. Aubert M.: No pot anar ni amb l'ajuda de l'ortopedia.—J. M.<sup>a</sup> de S.: Mercès.—Sor Presa: S'aprofitarán.—A. S.: Els tres dibuixets han anat al cistell. Ho sento.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

**ACABA DE SORTIR**

SANTIAGO RUSIÑOL & JOSEP BURGAS

# L'ARMA

EDICIÓ POPULAR

Un tomo

UNA pesseta



EDICIÓ  
ECONÓMICA

## JARDINS D'ESPANYA

Reproduccions dels millors quadros

d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Album amb text català i castellà

20 pessetes



### El Arte en España - Ediciones de vulgarización

1. — La Catedral de Burgos. . . . .	Pesetas 1'25
2. — Guadalajara - Alcalá de Henares . . . . .	» 1'25
3. — La casa del Greco . . . . .	» 1'25
4. — Palacio Real de Madrid . . . . .	» 1'25
5. — La Alhambra . . . . .	» 1'25



## BIBLIOTECA POPULAR RENACIMIENTO

*P. Baroja.*—La casa de Aizgorri.  
» Camino de perfección.  
» El mayorazgo de Labraz  
*Felipe Trigo.*—Así paga el diablo.  
*Alberto Insúa.*—En tierra de santos.  
» La hora trágica.  
» El triunfo.  
*S. y J. Alvarez Quintero.*—Drama,  
Comedia y Sainete.  
*Joaquín Dicenta.*—Galerna.  
» Mares de España.  
*R. López de Haro.*—La imposible.

*R. López de Haro.*—Dominadoras.  
*Santiago Rusiñol.*—El indiano.  
*E. Gómez Carrillo.*—El Japón heroico y galante.  
*E. Pardo Bazán.*—Cuentos trágicos.  
*José Francés.*—La débil fortaleza.  
*Eduardo Marquina.*—Elegias.  
*J. Benavente.*—La noche del sábado.  
*Pedro de Répide.*—Noche perdida.  
*J. Pérez Zúñiga.*—La Soledad y el cocodrilo.

*M. de Unamuno.*—El espejo de la muerte.  
*Azorín.*—La voluntad.  
» Antonio Azorín.  
*E. Zamacois.*—La cita.  
*E. Bobadilla.*—A fuego lento.  
*Anatole France.*—Los deseos de Juan Servien.  
*Alejandro Larrubiera.*—Márgara.  
*A. Palacio Valdés.*—Seducción.  
*G. Martínez Sierra.*—El palacio triste  
*Joaquín Belda.*—Quién disparó.

A UNA PESETA CADA TOMO

## DICCIONARI

CATALÀ-CASTELLÀ

&

CASTELLÀ-CATALÀ

PER A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo, enquadernat,  
d'unes 900 planes

10 pessetes



JOSEP BURGAS

## FLOR DE PICARDÍA

VERSOS D'AMOR I DE PECAT

Un tomo

Una pesseta

SANTIAGO RUSIÑOL

## El català de "La Mancha"

NOVELA

Un tomo de més de 300 planes,  
imprés sobre magnífic paper de fil

4 pessetes

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.



GRAN CONCURS DE CARTELLS.—Primer premi.

Lema: En Pich oferint el xacolate de l'Exposició Eléctrica